

Sikertelen kötélranc a három százalékos referenciaérték körül az EU-tagországok költségvetési politikájában

Rácz Margit

2005 úgy fog bevonulni az európai integráció II. világháború utáni történetébe, mint amikor botrányoktól sem mentes folyamaton keresztül több EU- és GMU-tagországban fellazult a fiskális politika. Ez vezetett oda, hogy végül is átalakították a stabilitási és növekedési paktumot. De még sem ez lett a fiskális politika legizgalmasabb szabályozási kérdése az év folyamán. Sokkal inkább az, hogy Görögország több mint fél évtizednyi ideig megtévesztette az EU-t valós költségvetési egyenlege nagyságát illetően, vagy hogy legalább négy GMU-tagország sérti meg ebben az évben a háromszázalékos referenciaértéket, s ezek közül többen már a sokadik évben. A magyarok számára pedig EU-csatlakozásunk első évfordulójának évében az egész őszt a magyar költségvetési hiány nagyságáról szövegezték és Brüsszelben egyaránt. (Nem figyelmen kívül hagyva azt, hogy 2006 sem lesz az eredeti konvergencia-programhoz való visszatérés éve.)

A magyar költségvetési hiány nagysága azért lett egyedi és elhíresült történet, mert egyfelől júniusban a kormány illetékese még nem tudta, hogy milyen költségvetési egyenleg alakul ki az év végére, másfelől pedig az őszt elején némileg kreatív könyveléssel igyekeztünk a konvergencia-programban

általunk megadott GDP-ben mért 4,1 százalékos hiányszintet igazolni. Végül kiderült, hogy a hiány a pénzügyminisztérium szerint az EU bírálóit elfogadva 6,1 százalék. Ez még talán nem lett volna olyan egyedülálló történet, hogy a további hónapok európai sajtója újra és újra ne foglalkozzon a magyar helyzettel.

Igazán botrányossá akkor vált ez a történet, amikor Magyarország a bizottsági figyelmeztetés és korrekciós ajánlás ellenére sem változtatott semmit, valamint amikor a magyar jegybank indokoltnak tartotta hangoztatni, hogy a 2005. évi folyó hiány jóval meghaladhatja a 6,1 százalékot. Foglalkozott a kérdéssel az ECOFIN is aggodalmának adva hangot a magyar fiskális tendenciák láttán. Az EU költségvetési biztosa, a spanyol Joaquín Almunia úr több alkalommal megismételte különböző sajtónyilatkozataiban, hogy aggódik a magyar költségvetési helyzet miatt.

Mindez arra utal, hogy egyfelől a magyar fiskális politikai teljesítmény 2005-ben rosszabb, mint a lengyel, a cseh vagy a szlovák teljesítmény. Másfelől pedig az is felmerül az emberben, hogy könnyebb egy új EU-tagország költségvetési teljesítményét

bírálni, mint a német, a francia, vagy az olasz költségvetés állapotát. Hiszen ezekben az esetekben a Közös Piac alapító tagországairól van szó, amelyek ráadásul még a legnagyobb és legfejlettebb tagországok közé is tartoznak.

Ez azonban nem változtat azon a helyzeten, hogy a 2000-es évek elejétől kezdve a világgazdaságban eltűnni látszik a tartósan biztosítható kiegyensúlyozott vagy szufficites költségvetési egyenleg. Ez ugyanúgy jellemzi az USA-t, mint bizonyos EU-tagországokat. A kérdés tehát az, hogy mi változott a „boldog 90-es évek” után?! Régióként és országoként más és más okokat lehet találni. Egy azonban biztos. 2005-ben nem úgy tűnt, mintha két-három éven belül újra a kiegyensúlyozott költségvetés válna meghatározóvá.

De akkor mégis miért lett hosszabb időre a magyar költségvetési „gubanc” vezető hír a sajtóban. A már említett kis alkuerejű új tagországi helyzet mellett nyilvánvalóan maguk a magyar politikusok is hozzájárultak ennek a kétes hírnévnek a kialakulásához. Mindenekelőtt azzal, hogy a pénzügyminisztérium és a jegybank vitája a 2005-ös és a 2006-os költségvetés várható egyenlegéről az év negyedik negyedévében nem csitult. A jegybankok sok EU-tagországban folyamatosan bírálják a költségvetési politikát. Mégsem válnak vezércikk címmé ezek a viták. Akkor mégis mi lehet az ok?! Nem olyan könnyű erre egyértelmű választ adni. De néhány közelítő oknyomozó megállapítást azért lehet tenni. Egyrészt a kormánnyal szemben az Európai Bizottság a jegybank deficitvárakozásait tartotta hitelesebbnek. Másrészt ebben a helyzetben

nem alakult ki szakértői vita és megbeszélés a jegybank és a pénzügyminisztérium között. Harmadrészt pedig a miniszterelnök és a pénzügyminiszter folyamatosan kicsit elbeszél egymás mellett. Hiszen miközben a miniszterelnök a nemzetközi sajtóban is folyamatosan azzal érvel, hogy a szociális igények kielégítése és az infrastruktúra fejlesztés egyidejű megléte komolyan megterhelheti a költségvetést, a pénzügyminisztérium vezető tisztviselői folyamatosan hangsúlyozzák, hogy a jegybank számítási módszertani különbségek miatt prognosztizál más egyenlegeket, mint ők.

Talán az lehetne a megoldás, hogy a konvergenciaprogramot a helyzethez kellene igazítani, és nem vitatkozni arról, vajon 2010-e eurócsatlakozásunk éve, vagy az időpont kitolódik. Itt lenne érdemes utalni arra, hogy a velünk együtt csatlakozott másik kilenc ország nem igyekezett hivatalos dátumokat kieszelni és „elhíresíteni” az eurózónába való belépés időpontjára vonatkozóan. Mindez azonban nem kérdőjelezheti meg azt, hogy a magyar gazdaság számára feladhatatlan követelmény a közép-európai régió EU-tagországaival együtt, csatlakozni az eurózónához. Tehát semmiképpen sem később.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu weboldalról